

N:o 6.

Af herr **J. G. Hazén**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning angående åtgärder för främjande af den byggnadskonst, som berör landtmannahem och arbetarebostäder.

Med tacksamhet må erkännas, att staten, landsting och hushållnings-sällskap gjort mycket till att främja landsbygden och dess många näringskällor. Man har icke allenast sedan ålder nitälskat om en planmessig skiftesfördelning af jorden utan äfven mer och mer visat intresse för sjelfva jordens vård, för skogsplantering, trädgårdsskötsel m. m. Till fromma för mindre bemedlade har man ock på senare tiden gifvit egna-hems-frågan en mera framskjuten ställning i syfte att så många som möjligt må vinna tryggad grund för egna hemmet. — Men under allt detta har man, såsom mig synes, egnat alltför liten uppmärksamhet åt sjelfva hemmet, eller närmare uttryckt, åt sjelfva den bostad, som omsluter egna härden.

Väl är det sant, att vi i vårt land hafva många skickliga ingenjörer och byggmästare, flere lägre och högre tekniska skolor, konstakademi och äfven andra inrättningar, genom hvilka byggnadskonst främjas och omhuldad; men dervid torde beaktas, att den byggnadskonst, som härifrån utgår, står som mest i samband med monumentala byggnader, med byggnadsverksamheten i städerna eller ock med landsbygdens mera framstående byggnader. Den når föga den stora allmänheten. I regel är den för dyr och i öfrigt ej nog tillgänglig för att lämpligen kunna anlitas med afseende på arbetarebostäder och mest förekommande landtmannahem. Vi torde hafva tillräckligt af den byggnadskonst, som påsyftar att med rika tillgångar bilda ståtliga praktvåningar; men med

visshet hafva vi för litet af den teoretiska och praktiska byggnadsskicklighet, som med mindre tillgångar påsyftar enkla och sunda, solida, ändamålsenliga och behagliga allmogehem.

Då offentliga åtgärder vidtagas för framåtskridande på andra områden, så frågas: hvarför skulle ej tiden vara inne till att äfven åt sistnämnda viktiga område egna förökad uppmärksamhet? När en bostad bygges, så företages en verksamhet, som har betydelse icke blott för det närvarande utan långt in i framtiden. Den uppförda bostaden blir i många hänseenden ett kulturminnesmärke. Den har stor betydelse för de många, som der skola hafva herberge, både med afseende på trefnad och helsovård, och den har betydelse för den omgifvande bygden vare sig till lyftning eller till disharmoni. Härtill kommer, att skogarne glesna, hvarför det är en ren nationalvinst att vid bostäders uppförande det dyrbara byggnadsmaterialet kommer att användas så planmessigt och ekonomiskt som möjligt. Detsamma gäller naturligtvis äfven med afseende på ladugårdar och öfriga uthus.

Det behöfver knappt erinras, att ett illa uppfördt hus, der slumpen uppgjort ritningen och der skyndsamheten varit förnämsta byggnadsmeriten, blir i längden ett dyrt hus. Det kräfver dryga kostnader för reparationer och bränsle. Det blir aldrig riktigt färdigt och kommer att sakna framtidsvärde.

I anledning häraf synes det välbetänkt att för här afhandlade ändamål *särskilda skolor* blifva inrättade i vårt land, der personer med god folkskolebildning och någon praktik inom byggnadsyrket kunde erhålla tjenlig utbildning. Med exempel hemtade från landtbruksskolorna torde sådana skolor lämpligen kunna inrättas med anslag från staten samt med bidrag från landsting, hushållningssällskap eller enskilde.

Der ifrågavarande bildningsanstalter komme till stånd och blefve ändamålsenligt ordnade, kunde man förvänta, att de blefve fruktbarande medelpunkter för verkligt odlande af den byggnadskonst, som närmast berör den stora allmänheten — och detta på sådant sätt, att den i förökadt mått komme att motsvara dess mångskiftande lif och verksamhet. I berörda skolor funne man ock den gifna platsen, der goda råd kunde inhemtas, der byggnadsskickliga personer kunde utbildas till att både uppgöra och förstå byggnadsritningar och genom hvilka förökad sakkunnighet och hjälp kunde erhållas äfven med afseende på lämplig anordning för skolhus, försörjningsanstalter och andra offentliga byggnader.

Under förhoppning att denna motion innesluter en framtidstanke, vägar undertecknad fördenskull vördsamt hemställa,

att Riksdagen behagade besluta skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till åtgärder för främjande af den byggnadskonst, som närmast berör landtmannahem och arbetarebostäder.

Stockholm den 18 januari 1901.

J. G. Hazén.

N:o 7.

Af herr **J. A. Kinnman**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om hvilka åtgärder som böra vidtagas för sjöfartens betryggande från faror af transport af timmer i flottar eller s. k. mosor.

Under de senare åren har sättet att verkställa transport af timmer i flottar eller s. k. mosor, som bogseras från en plats till en annan, blifvit allt mera vanligt. Visserligen ställer sig detta transportsätt synnerligen billigt, men det medför å andra sidan en del vådor för sjöfarten, som icke böra lemnas opåaktade.

Dessa flottor sammanläggas ofta till sådan längd, att, då bogseringen sker genom prickad farled, den eftersta delen af flotten icke hinner svänga efter bogserbåten i dess kölvatten. En följd häraf blir då lätt den, att denna sista del af flotten släpar emot utsatta prickar, dervid dessa kunna helt borttryckas eller flyttas till oriktig plats. I båda dessa fall kunna fartygsbefälhafvare lätt blifva vilseledda om farledens rätta riktning, hvarigenom fara uppstår för sjöfarten.

Ofta göras dessa flottor tillräckligt korta, så att de kunna framföras utan åstadkommande af skada, om endast en flotte fördes på släp, men det är allmänt brukligt, att flere stycken kortare flottor dragas i rad efter hvarandra. Härigenom uppstår kanske ännu större svårighet, än nyss nämnts, för deras hållande i farleden.